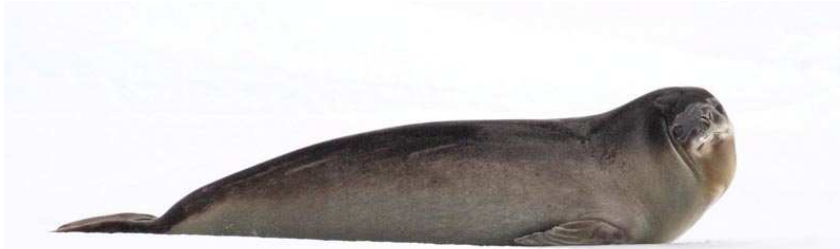

Kerstmacht

Mijn kerstmacht viel eigenlijk al in de nacht van de 23^e op de 24^e december. Het moois begon al in de middag met de eerste Ross Zeehond van deze reis bij de transecttelling met de heli copter. Een ontmoeting met dat weinig waargenomen beest blijft een geweldige kick die de adrenaline door het lijf jaagt. Hij of zij liet zich met de karakteristieke ‘hangkin’ met het slabbetje van donkere ‘kwijlstrepen’ prachtig bekijken en fotograferen. Daarmee kon de dag al eigenlijk niet meer stuk.

Laat in de avond mochten we voor de tweede keer op het onderzoekstraject langs 3°W met ons ijsnet SUIT vissen. De eerste keer, op 70°Z was het niet zo geweldig gegaan. SUIT deed het prima, maar de uitgezochte ijsschots bleek dikker dan ingeschat, en ondanks drie op volle kracht draaiende motoren liep Polarstern al na 100 meter vast in het ijs. Maar op het bijna-kerst station op 69°Zuid liep de vispoging als een zonnetje! Ik had me bij stuurman Holger op de brug gevoegd en Michiel, André, Hauke en Bram deden het werk op het dek. Holger laveerde de zware dame precies zo tussen het ijs door als ik vroeg, met steeds op tijd wat extra vermogen om met de gewenste 1.5 knoop vaarsnelheid door het ijs te breken. SUIT werd door de mannen achterop foutloos uitgezet en schoffelde daarna voorbeeldig onder twee flinke schotsen en wat losse brokken ijs door en kon daarna in een open plek weer perfect worden binnengehaald. De vangst was zo’n 1000 exemplaren krill en een flinke variatie aan ander beestenspul van onder het ijs. Daaronder ook de amphipoden die Hauke al eerder tot zijn verrassing onder het ijs had gevangen, terwijl ze eigenlijk worden geacht bij de bodem te leven. De ijs-hemel boven de diepzee is duidelijk aantrekkelijk. Hauke was weer helemaal in zijn nopjes. De kort daarvoor gemaakte halen met krill-netten door de bovenste tweehonderd meter van het water hadden maar zeer weinig vangst opgeleverd. Dat soort resultaten is precies waarvoor wij zoveel geld en moeite besteden: bewijs opbouwen over hoe ontzettend belangrijk het zeeijs is voor het in stand houden van die ongekende pracht en rijkdom aan leven hier.

Kort na middernacht, na afloop van de SUIT trek, mocht ik in de observatie-post boven op het schip plaats nemen om tijdens de vaart naar het volgende station vogels en zeehonden te tellen. Bram neemt daarboven heel veel uren voor zijn rekening, maar nu was ik echt even aan de beurt. En niet tot mijn spijt, want de nacht was er één uit duizenden. De middernachtzon, laag boven de horizon blijvend, verlichtte het ruige ijslandschap op een manier die echt niet is te beschrijven. Polarstern schuifelt, begeleid door zijn eigen lange schaduw rustig door het ijs. Het geluid van de diesels die het duwwerk verrichten is zo

regelmatig dat het eigenlijk wegvalt. Wat overblijft, is het zachte geschaaf van de ijsschotsen langs de stalen huid, en daarna niets, oneindige stilte in een onvoorstelbaar landschap. Geluidloos trekken bliksemvormige scheuren in het ijs, die laten zien dat onder het maagdelijk wit een bruinige brei van algen bloeit waarmee het leven hier begint. Een Reuzenstormvogel gaat voor ons op het ijs zitten, maar moet daarna proberen zijn schaduw vooruit te hollen omdat dat naderende blauwe gevaarte toch wel erg groot wordt. Sneeuwstormvogels pikken wat op langs de rand van ijsschotsen en dwarrelen daarna even gezellig rond bij de brug. Na drie uur intens genieten werd het toch echt tijd om de kooi op te zoeken, maar mijn onvergetelijke kerstnacht had ik al gehad.

En de 24e December zelf was alweer een fantastische dag. Bij de helicopter-telling alweer een Ross Zeehond, en niet dat alleen, maar ook Zeelupaard en Weddell Zeehond, naast natuurlijk de gebruikelijke Krabbeneters. Alle vier de ijszeehonden tijdens één waarnemingsblok, dat is me nog nooit eerder overkomen. Het enige trieste was dat Bram alweer niet in de heli zat maar de tellingen vanaf het schip deed, en dus weer de Ross Seal miste. Toen we tegen vier uur 's middags met de heli terugkeerden, bleek Polarstern al 'geparkeerd' te zijn in een flinke ijsschots en was al het werk onderbroken voor de viering van kerstavond. Veel mensen aan boord hadden tijd noch moeite gespaard om daarvan een mooie avond te maken. De viering begon in de 'Blauwe Salon', de zaal voor meer officiële gelegenheden. Een internationaal zangkoor had liederen ingestudeerd om de kersttoespraken in stijl te omlijsten. Het 'Stille Nacht, Heilige Nacht' werd in alle aan boord aanwezige talen ten gehore gebracht. Daarna verhuisden we naar het ruim beneden voor de meer aardse feestelijkheden van de yoo-hoo roepende Kerstman met de in de dagen ervoor voorbereide geschenken. De Kerstman vertoonde verdacht veel gelijkenis met Michiel met een wat kunstmatig aandoende baard die de concurrentie aanging met die van expeditieleider Uli Bathmann. Tot grote hilariteit van het publiek veroorloofde de Kerstman zich bij het uitdelen van de geschenken de nodige brutaliteiten tegen de mannelijke, en vrijpostigheden bij de vrouwelijke ontvangers van de geschenken. Maar ja, die man zit ook het hele jaar met een paar rendieren op de pool en mag dan één dagje los, dus wat wil je. Rondom het geschenken-festijn werd een hilarisch

toneelstuk opgevoerd (eerst in het Duits en daarna in het Engels) over het gezin van Erna en George waar de kerstboom zijn naalden verliest. Hauke vertolkte met zoveel verve de rol van George dat een Hollywood carrière in het verschiet zou kunnen liggen. Gelukkig geloof ik dat zijn hart toch meer bij de ijsbiologie ligt.

Zoals jullie begrijpen komen wij hier de zomer wel door. Genietend van de omgeving, het werk en de mensen waarmee we dat samen doen. De weersomstandigheden buiten zijn in vergelijking met onze vorige midwinter-tocht bijna tropisch. Veel kouder dan een -5°C hebben we het hier niet, en bij weinig wind is dat eigenlijk best aangenaam om buiten te werken. Ondertussen stromen de gegevens in hoog tempo binnen en we maken lange dagen om dat allemaal ordelijk te verwerken. Kerstochtend gingen we dan ook gewoon weer aan de slag, startend met een helicopter-telling. En Bram, nu wel aan boord, kreeg waarachtig zijn zo verlangde kerstcadeau van –alweer- een beauty van een Ross Seal. Bij ieder ‘hoogtepunt’ steekt Bram een sigaar op, maar in de heli vond de piloot dat toch een minder goed idee. We missen natuurlijk allemaal ons ‘thuis’, maar voelen ons ook bevoorrecht dat we hier mogen zijn.

Met de beste kerstwensen aan allen thuis,

Jan Andries
en Hauke, André, Michiel en Bram

Christmas celebration pictures page 2 by Torben Rhiel